

MEC Magazine

Tijdschrift voor Nederlandse schaakgeschiedenis

Max Euwe & Jan Timman

Nummer 104

September
2023

Max Euwe Centrum

Max Euweplein 30a • 1017 MB Amsterdam
euwemec@xs4all.nl • 020-625 7017 • www.maxeuwe.nl

Bestuur en medewerkers

BESTUUR

P. van der Sterren, voorzitter
R. van het Kaar, vicevoorzitter
A. Willemsma, secretaris
A. Riemens, penningmeester
M. Abeln, algemeen lid
M. Brouwer, algemeen lid
E. Mijnheer, algemeen lid
P. Wakkie, algemeen lid

Algemeen adviseur: H. Ree
Adviseur topschaak: J. Timman
Adviseur public relations: H. Böhm
Adviseur wetenschap: H. van den Herik

MEDEWERKERS

Bibliothecaris: E. Straat
Conservator: M. Aarten
Donateuradministrateur: P.P. Theulings
Financieel administrateur: A. Bezemer
Foto's: Archief MEC en Nationaal archief
Managers: E. l'Ami en J. van den Berg
Redactie MEC Magazine: D. Goes,
A. Jansen, P.W. van Voorthuijsen, M. bij de
Weg en E. de Winter
Sociale media: T. Kabos
Opmaak MEC Magazine: W. Dormits
Vrijwilligers: D. Brink, M. Kiss, M. Melle-
gers, B. Stam, Th. Weijers en C. ten Woude
Webmaster: B. van den Berg

ADVERTENTIE

DGT PEGASUS

**All you need
is a connection**

Discover the first real chess board dedicated to online play. DGT Pegasus is changing the way of playing online chess, bringing your game to the 3rd dimension.

More information on: digitalgametechnology.com/pegasus

Inhoud

Aan het werk, Paul!	4
Het Big Dragon Project	6
Jacques Davidson, beroepsschaker	13
‘Een onverdroten ijver, een heilig vuur’	17
Keesings Internationaal Schaakarchief: voorloper van de Informator	22
Een zolder in Haarlem	25
The Essential Sosonko	26
Timman over Max Euwe’s beste partijen	28
Wie beweegt de speler?	29
Foto: Bas Beekhuizen	30
Het MEC in vogelvucht	31
Vrijwilliger in de spotlights	34

Van de redactie

Het MEC Magazine, we beginnen al te wennen aan de naam, is ook dit keer, zij het in digitale vorm, goed gevuld. Wat kunt u deze keer van ons verwachten? Allereerst, het zal u niet zijn ontgaan, Ding Liren werd eind april wereldkampioen. Een goede gelegenheid voor Eric de Winter om nog eens Max Euwes reis naar China onder de loep te nemen. Dirk Goes komt met een mooi verhaal over Jacques Davidson en onze voorzitter Paul van der Sterren beschrijft weer een prachtige herinnering aan Max Euwe. Minze bij de Weg schrijft over een van de eerste schaakorganisatoren in Nederland, Willem Muntjewerff. Peewee van Voorthuysen dook in de schaakarchieven van de KNSB, en tevens een verhaal van zijn hand over de Keesings Schaakarchieven. Recent overleed Aleksandar Matanovic, oprichter van de beroemde Informator; Keesings Schaakarchief was daarvan een voorloper. Verder de vaste rubrieken ‘Het MEC in vogelvucht’ en ‘Vrijwilliger in de spotlights’, met deze keer Paul Peter Theulings, en uiteraard is er ook weer ruime aandacht voor boeken!

Wij wensen u veel leesplezier!

Foto voorpagina: Nationaal Archief

Aan het werk, Paul!

Paul van der Sterren

Wat me opvalt als ik mijn beide vorige columns over Max Euwe nog eens lees is hoe sterk mijn herinneringen aan hem worden gekleurd door de afstand die ik blijkbaar tussen ons schiep. Hij ergens ver boven mij en ik omhoogkijkend naar hem. Bepaald geen gelijkvloerse relatie! Oorzaak hiervan zal wel het grote leeftijdsverschil zijn geweest. Euwe was van de generatie van mijn grootouders en dat waren voor mij in mijn jeugd mensen naar wie je opkeek, bij wie je 'braaf was' en die je vooral niet lastig viel. "Niet wild doen" was de strenge instructie die mijn ouders mij en mijn zusjes meegaven als we bij opa en oma op bezoek waren. Ik vermoed dat ik onwillekeurig deze houding ook tegenover Euwe heb aangenomen en misschien keek hij trouwens ook wel zo naar mij en naar andere schakers van mijn leeftijd. Ook hij was ten slotte een kind van zijn tijd. Hoe dan ook, mijn herinneringen aan Euwe hebben allemaal een sterke ondertoon van dankbaarheid voor wat hij voor me deed, maar niet van persoonlijke warmte. Daar was de afstand te groot voor.

Het derde indringende moment in onze relatie past dan ook uitstekend in dit rijtje, want opnieuw was het er een waarin hij me een heel belangrijk duwtje in de rug gaf. Het was 1979, ik had mijn IM-titel inmiddels op zak en was druk bezig om een professioneel schakersbestaan op te bouwen. Niet alleen het wedstrijdschaak was daarin belangrijk, maar ook het maken en publiceren van partijanalyses. Het maken omdat je daar veel van leert en het publiceren omdat je jezelf daarmee tot de grootst mogelijke nauwkeurigheid dwingt én omdat je daar geld mee kan verdienen. Ik publiceerde al in Schakend Nederland en Schaakbulletin en was daar erg trots op. Maar toen ik van Euwe de vraag kreeg of ik een nieuwe druk wilde maken van een paar delen van zijn beroemde serie openingsboeken had ik toch even het gevoel dat ik niet één, maar een heleboel treden omhoog werd gesleurd op de ladder. Een openingsboek schrijven! Hoe moest dat? Kon ik dat wel? Het was werkelijk even schrikken. Maar tegelijkertijd

voelde ik heel goed hoe me hier een gouden kans geboden werd om mijn begrip van het spel een enorme verdieping te geven. Enfin, ik accepteerde (natuurlijk, tegen Euwe zei je sowieso geen nee), kocht een typemachine en begon maar gewoon op bladzij één van de vorige druk. Langzaam maar zeker kreeg ik het werk onder de knie en kreeg ik er ook plezier in. Uiteindelijk ben ik er tot 1983 mee bezig geweest, maar Euwe heeft de publicatie van het eerste deel in 1981 nog meegemaakt. Hielp hij me ook bij het werk zelf? Dat herinner ik me niet, al had ik af en toe wel contact met hem, bijvoorbeeld toen hij van een Duitse theoreticus een dik pak analyses van een obscuur zijvariantje kreeg toegestuurd. Ik neem aan dat hij tevreden was dat hij me aan het werk had gezet en dat voor hem daarmee de kous af was. Met complimenten was hij waarschijnlijk zuinig. Bij het publiek werden de twee nieuwe deeltjes in ieder geval goed ontvangen. Tweedehandsexemplaren ervan worden nog altijd verkocht.

Prof. Dr. M. EUWE

AMSTERDAM,
BUITENVELDERT, MENSINGE 40
TELEFOON 020-441340
POSTBUS 7074

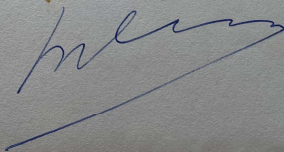
6. 2. 80

Annie,

Ik weet niet of het voor jou van belang is, bij de bewerking van de eerste deeltjes Openingen, maar voor alle zekerheid zend ik je een aantal „vondsten“ van Gunderam die mij regelmatig (soms tweemaal daags) bezoekt met zijn analyses, soms godd, maar vaak waardeloos.

Zie maar wat je ervan kunt gebruiken,

met vriendelijke groeten,

De brief van Euwe over Gunderam

De ontdekking dat ik dit bleek te kunnen deed mijn zelfvertrouwen veel goed, maar het waren vooral mijn openingen die ervan hebben geprofiteerd. Eindelijk wist ik hoe je die moest bestuderen! En het Klassiek Damegambiet bleef een vriend(in) voor het

leven. Het moet natuurlijk geen cliché worden, maar ook deze, in feite mijn laatste herinnering aan Euwe, kan ik niet anders dan afsluiten met een welgemeend “dank u wel, professor Euwe”.

Digitaal MEC Magazine

In de winter (december) en zomer (juni) publiceren we een papieren MEC Magazine. Tussendoor (maart en september) publiceren we ook nog een digitaal MEC Magazine, wat mogelijk niet bij iedereen bekend is. Alle MEC Magazines kunt u lezen en/of downloaden op onze website.

Het Big Dragon Project

Bijna vijftig jaar 'na Dato'

Eric de Winter

Max Euwe had direct na de toetreding van de Chinese schaakbond tot de FIDE het voornemen om China te bezoeken. Hij hoefde er niet lang over na te denken. Toen hij zelf nog bezig was de mogelijkheden te onderzoeken, werd hij al uitgenodigd door de 'All China Sports Federation'.

Zijn vrouw Caro vergezelde hem in oktober/november 1975 op de reis, die hij een doorslaand succes noemde, zowel om zich te verdiepen in de schaakcultuur in China als om het land te leren kennen. Naast het schrijven van een aantal dankbrieven heeft Euwe zijn impressies verwoord, zijn verslag van 24 november 1975 is hieronder grotendeels opgenomen.

香港中国旅行社有限公司 CHINA TRAVEL SERVICE (H.K.) LTD. 編號			
旅客存查 FOR PASSENGER'S REFERENCE			
聯運券(單程) ONE WAY PASSAGE COUPON			
姓名 Name	國籍 Nationality	職業 Occupation	票號/票碼 Ticket No.
MR & MRS. M. EUWE	荷蘭	國際棋手	O.K.
日期 Date	28/10/75	火車時間 Train	0926
廣州至/ Kwangchow/	飛機/火車 By Air/Rail on	抵達時間 Check-in Time	九龍/廣州 Kowloon / Guang
備註 Remarks:		報帳 Debit to:	報帳 Credit

De ticket van de China-reis

Terugblik van Euwe op zijn China-reis in 1975

'In de Volksrepubliek China wordt sport gesponsord door de regering en is schaken erkend als sport. Echter, 'ons' schaken maakt slechts een (klein) gedeelte uit van wat de Chinese sportfederatie beschouwt als schaken. Hun schaken omvat drie totaal

verschillende spelsoorten: Chinees schaak (Xiangqi), Go en Internationaal schaak (= ons schaken). Xiangqi werd al in de 5^e tot 3^e eeuw voor Christus gespeeld.

Chinees schaak is erg populair en wordt gespeeld door ouderen en jongeren, overal in steden en op het platteland, ook in parken en op straat. Vergeleken met Chinees schaak wordt ons schaken maar weinig beoefend ('slechts' 50.000 geregistreerde leden), maar sinds de aansluiting van China bij de FIDE is de belangstelling ervoor toegenomen.

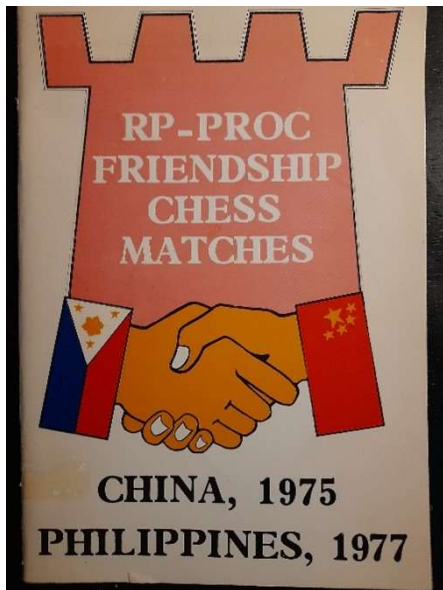
Het meest verbazingwekkend is de kracht van de Chinese topspelers, die nog nooit in het buitenland hebben gespeeld maar desondanks excellente tactische spelers zijn en bekend met theoretische finesses, zowel in de opening als in het eindspel.

Ik ga ervan uit dat, vijftien of twintig jaar geleden, Sovjet-meesters de basis hebben gelegd voor de vaardigheden van Chinese schakers. Hoe het ook zij, de schakers bestuderen nog steeds Russische boeken. Blijkbaar, toen de Sovjet-Unie zich terugtrok uit China, vergaten zij hun schaakboeken mee te nemen!⁽¹⁾

Buiten China was er weinig bekend over de

vaardigheden van Chinese schakers; een eerste blijk van hun sterkte bleek toen vijf weken geleden (oktober 1975) een team uit de Filipijnen China bezocht.

Op de Filipijnen is schaken, na honkbal, de meest populaire sport. Honderdduizend kinderen kunnen schaken en de schaakbond, krachtig ondersteund door de regering, heeft in de afgelopen jaren veel grootmeestertoernooien georganiseerd. Het Filipijnse schaken is het sterkste van Azië en in de Schaakolympiades komt het Filipijnse team altijd goed voor de dag.

Friendship chess matches

In oktober van dit jaar (1975) zijn zes matches gespeeld met tien spelers aan beide zijden, tussen de Filipijnen en China; China verloor vijf keer en speelde één keer gelijk. Deze resultaten lijken op zich niet te bevestigen wat ik stelde over de kracht van China, maar een analyse van de resultaten geeft een andere indruk. De totaalscore was

35-25, niet te overweldigend.

Bovendien speelde de Chinese kampioen Chi Chung-shuan 1-1 tegen grootmeester Torre (één gewonnen en één verloren) en hij versloeg vier andere spelers van de Filipijnen, onder hen drie met de titel Internationaal Meester. Hij scoorde dus 5 uit 6, meer dan alle andere deelnemers. Een andere veelbelovende Chinese speler, Hsu Hong-shuan, verloor met ½-1½ van Torre, maar scoorde in zijn andere partijen 3 uit 4 en versloeg daarbij twee Internationaal Meesters.⁽²⁾

Te verwachten is dat de aanwezigheid van China op het Aziatische schaaktoneel de krachtsverhoudingen in dat continent fundamenteel zal veranderen. Het is jammer dat de Chinese kampioen niet kon deelnemen aan het Aziatisch zonetoernooi. Hij zou zeker goede kansen hebben gehad om zich voor het Interzonaal Toernooi te kwalificeren.

De Chinese federatie heeft de intentie uitgesproken hun geïsoleerde positie in de toekomst te verlaten, door het regelmatig afvaardigen van vertegenwoordigers naar internationale toernooien, zowel FIDE- als niet-FIDE-toernooien.

Ten slotte een kleine opmerking, zeer karakteristiek voor de Chinese bescheidenheid: hun schakers willen graag als toeschouwers aanwezig zijn bij het Interzonaal Toernooi op de Filipijnen van volgend jaar, met als doel te winnen aan de sfeer en te leren van de partijen!

Tot zover Euwe, hierbij een tweetal opmerkingen:

(1) Toen de bolsjewieken in 1922 aan de macht kwamen, steunden ze de Chinese communisten. De relatie tussen de Sovjet-Unie en China werd versterkt in 1949, toen Mao Zedong de Volksrepubliek China stichtte. Mao's nieuwe China sloot een bondgenootschap met de Sovjet-Unie, maar na Stalins dood in 1953 namen de ideologische conflicten toe. De laatste match was in 1965: tien keer wonnen de Chinezen (waaronder twee keer van Krogius), 17 remises en 27 nederlagen. De alliantie kwam ten einde in 1966, toen Mao de Sovjet-Unie ervan beschuldigde de marxistische idealen te hebben verraden.

(2) Euwe speelde ook zelf twee partijen tegen Chi Chung-shuan, deze zijn als laatste partijen opgenomen in Euwes biografie uit 1976. Hij leidt dit in met: 'Ik ben pas nog in China geweest. Dat land is een van de meest recente lidstaten van de FIDE, en omdat niemand eigenlijk weet hoeveel Chinezen er schaken en hoe sterk ze zijn, ben ik er een kijkje gaan nemen. Ze kunnen er wat van, hoor. Van hun kampioen heb ik één partij verloren en één gewonnen.'

Peking Hotel

Groene thee

Het MEC beschikt niet over dankbrieven uit China aan Euwe. Uit de bedankjes van Euwe zelf aan de Chinese gastheren is zonder meer af te leiden dat hij met Caro een onvergetelijk bezoek heeft gebracht. Euwes brieven ademen een en al dankbaarheid: 'De vele verschillende plezierige gebeurtenissen waarvan we in uw land hebben genoten,

komen steeds terug in onze gedachten en zullen een blijvende plaats in onze herinnering hebben. En: 'Het bezoek aan de Chinese Muur bood ons de mooiste aanblik van ons leven.' Het spreekt vanzelf dat Euwe allerlei belangrijke personen heeft ontmoet. Over het schaakniveau schreef hij: 'De klok-simultaan die ik op de laatste dag van mijn verblijf heb gegeven, heeft mij ervan overtuigd dat China kan beschikken over een aantal goede spelers die zeker tot de beste van Azië behoren.' Ook bezocht het echtpaar een theefabriek. Een aardig tijdsbeeld: 'De theefabriek die we mochten bezoeken, werkt zeer efficiënt. De producten hebben een fijne smaak en af en toe proberen we in Amsterdam nu groene thee in plaats van onze zwarte thee'. Euwe gaat ook in op de industriële ontwikkelingen in China: 'De Beurs in Kwang-tung gaf ons een eerste indruk van waartoe het nieuwe China in staat is. Zoveel eersteklas machines en andere hardware die vroeger geïmporteerd moesten worden!' In een andere brief uit hij zich over de Chinese efficiency, technische kracht en gezamenlijke doelstellingen'.

Schaken was lang verboden

Een bijzonderheid is dat Aljechin in 1933 in China was, een van de vele landen die hij bezocht op een wereldreis van een half jaar. Hij gaf in Shanghai één of twee simultaans, waarbij hij vrijwel alles won (+40 =4 -3) en ook een blindsimultaan tegen twee tegenstanders gezamenlijk (één bron vermeldt +4 =4 -3, een andere bron +2 =6 -3). Elders wordt melding gemaakt van een blindsimultaan in Shanghai met de uitslag +8 =0 -0; ook zou Aljechin nog hebben gespeeld in Kanton (nu Guangzhou), maar de bronnen zijn niet eensluidend. Er is geen enkele partij bekend, ook de remisepartij

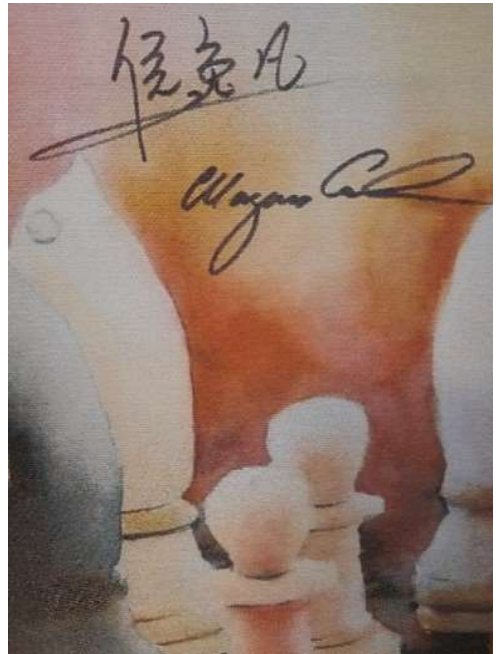
tegen Xie Xiashun is verloren gegaan. Deze Xie was in China langdurig de grote promotor van ‘ons’ schaken, hij speelde op honderdjarige leeftijd nog op niveau in de drie strategische spelen en kreeg de bijnaam ‘Centurian chess king’. Tijdens de Culturele Revolutie was schaken in China verboden. Mao had in 1966 opgeroepen alle monsters en demonen te verwoesten, en het schaken moest er ook aan geloven. Pas in 1974 kwam hierin verlichting. Nog niet vanuit China zelf, maar de Maleisische multimiljonair, zakenman en filantroop Dato Tan Chin Nam (1926-2018) schatte de mogelijkheden van het schaken in China op waarde en startte het ‘Big Dragon Project’, met als doelstelling dat China de schaakwereld vanaf 2010 zou domineren.

Dato Tan Chin Nam (foto: China Horse Club)

In 1974 kwamen twee waarnemers van de Chinese ambassade op uitnodiging van

Dato naar het eerste Aziatische teamkampioenschap in Penang. Een jaar later deed China mee en werd meteen tweede. Na Aljechin en Euwe was Karpov de derde voormalig wereldkampioen die China bezocht, in 1997 en 1998. Hij was populair en zijn bezoeken hebben veel betekend voor de verdere verspreiding van het schaken.

De handtekeningen van de wereldkampioenen ‘verenigd’ op de affiche van het Tata Steel toernooi in 2015 (foto: Eric de Winter)

Bijna 50 jaar ‘na Dato’

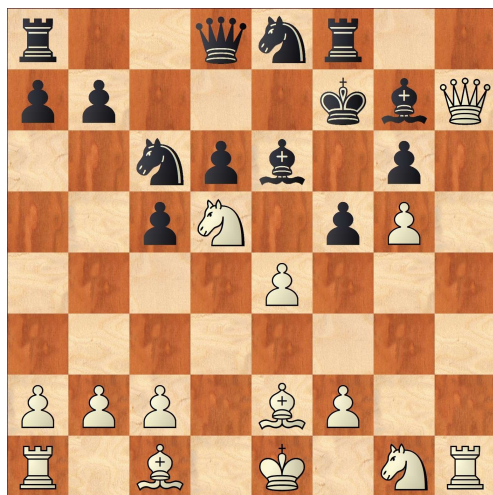
Na het begin van het ‘Big Dragon Project’ heeft het bijna vijftig jaar geduurd - je kunt je afvragen of dat relatief lang of kort is - voordat het individuele wereldkampioenschap zowel bij de mannen als bij de vrouwen in Chinese handen is: Ding Liren en Ju Wenjun. Op de wereldranglijst (juli 2023) van de mannen zien we ruim 3.000 Chinese mannen en 1.200 vrouwen; dat zijn

nog lang geen wereldrecords, maar indrukwekkender is het aantal van negen Chinese spelers bij de top-100 en bij de vrouwen twaalf, van wie vier bij de top-10. Hou Yifan werd al in 2010 op 16-jarige leeftijd de jongste wereldkampioen in de geschiedenis. Na Judit Polgar heeft zij continu de wereldranglijst aangevoerd.

De muur wordt geslecht

Heel snel ging de opmars niet. Een sterk staaltje leverde Liu Wen Che bij de Olympiade van 1978 in Buenos Aires door Donner een opzienbarende nederlaag te bezorgen. Donner vreesde voortaan als de nieuwe Kieseritzky van de schaakwereld bekend te staan, en wel hierom:

1.e4 d6 2.d4 Pf6 3.Pc3 g6 4.Lc2 Lg7 5.g4 h6 6.h3 c5 7.d5 O-O 8.h4 e6 9.g5 hxg5 10.hxg5 Pe8 11.Dd3 exd5 12.Pxd5 Pc6 13.Dg3 Le6 14.Dh4 f5 15.Dh7+ Kf7

Stelling na 15...Kf7

16.Dxg6+ Kxg6 17.Lh5+ Kh7 18.Lf7+ Lh6 19.g6+ Kg7 20.Lxh6+ en opgegeven.

China werd in hun eerste Olympiade twintigste, en de spelers hadden een gemiddelde rating van 2273. Nederland (gemiddeld 2538) scoorde maar 1 bordpunt meer. China bleef wel vijftien hoger ingeschaalde teams voor en was dus ‘underrated’. In 1984 (Thessaloniki) haalde China voor het eerst een echt goed resultaat: twaalfde (op bordpunten zelfs gedeeld achtste), waarmee het weer een hele vracht teams met een gemiddeld hogere rating voorbleef. Op de Olympiade van 2006 in Turiijn viel China voor het eerst in de prijzen met een tweede plaats, en in 2014 won China in Tromsø. Ding Liren speelde toen aan het tweede bord; in 2018 promoveerde hij naar bord 1, China werd opnieuw eerste in het Georgische Batumi.

In de Olympiade voor vrouwen debuteerde China met een zesde plaats in 1980 in Malta. Ook hier valt de lage rating van het team op: gemiddeld 1843, en alle teams in de buurt hadden honderden ratingpunten meer. De oorzaak spreekt voor zich: de Chinese spelers en speelsters hadden zich nog maar weinig met de internationale top kunnen meten. De Chinese dames kropen steeds dichterbij de top en in 1992 werd het podium bereikt, met onder anderen Xie Jun én Peng Zhaoqin! Xie Jun was toen wereldkampioen en de eerste Aziatische GM (‘alle categorieën’). Ook Peng Zhaoqin, die in 1995 naar Nederland kwam, werd later GM ‘algemeen’.

De grote namen van het Chinese vrouwen-schaak rijgen zich dan spoedig aaneen, maar het duurt tot 1998 in Elista dat China de vrouwenolympiade wint met Xie Jun, Zhu Chen, Wang Pin en Wang Lei. Dit kon het Chinese team enkele malen herhalen, maar toen in 2006 in Turiijn wereldkampioen Xu Yuhua ontbrak werd het team ‘slechts’

derde, hoewel Hou Yifan van de partij was. Pas in 2016 werd de Olympische troon opnieuw bestegen, hoewel het team altijd tot de kanshebbers bleef behoren. De keer daarop was een gloriejaar voor het Chinese schaak, met de Olympiadetitels voor de mannen én de vrouwen. In 2022 deed China niet mee vanwege coronabeperkingen.

Bij Nederland-China op de Olympiade in Tromsø (2-2) speelde Erwin l'Ami remise tegen Ding Liren (foto: Eric de Winter)

Sinds 1985 is er ook een WK teams, aanvankelijk om de vier jaar en vanaf 2011 om de twee jaar. Vanaf 2005 zijn de resultaten van China verbluffend: één keer derde, drie keer tweede en drie keer wereldkampioen. Ding Liren speelde in 2015, 2017 en 2019 aan het eerste bord. De lijst vrouwelijke wereldkampioenen vanaf 1990, na de lange ‘zittingsduur’ van Nona Gaprindasjvili en Maja Tsjiboerdanidze, toont een enorm staaltje suprematie van de Chinese dames, die sindsdien maar negen jaar even werd onderbroken. Xie Jun, Zhu Chen, Xu Yuhua, Hou Yifan, Tan Zhongyi en Ju Wenjun hebben opgeteld 24 jaar op de troon gezeten. De overwinning van Xie Jun op Tsjiboerdanidze gaf Dato Tan Chin Nam de meeste voldoening van alles wat hij met het Big Dragon Project voor ogen had.

Daarmee werd een 41 jaar durend monopolie van de Sovjet-Unie doorbroken.

国际象棋 (guójì xiàngqí) of 中国象棋 (zhōngguó xiàngqí): wat is nu de meest populaire variant?

Het schaken in China wordt ondersteund door de Chinese regering. Elke provincie heeft zijn eigen schaakcentrum. Er zijn meerdere schaakverenigingen, bijvoorbeeld in Beijing, Shanghai, de provincie Shandong, enzovoort. De Chinese Hu Yu, die deze zomer actief was in drie open toernooien in Nederland (Amsterdam, Dieren en Vlissingen), vertelde dat Xiangqi nog steeds meer populariteit geniet in China, er zijn honderdduizenden beoefenaren van Xiangqi, een wijdverspreide tak van sport. “In parken zie je altijd vooral oudere mannen van tussen de zestig en tachtig jaar Xiangqi spelen en dit zie je soms ook in steegjes. Voor schaaknieuws wordt veelal het eigen Chinees social media platform WeChat gebruikt. Op die manier zijn ook Ding Liren en Ju Wenjun bekende namen geworden.” Hu Yu bevestigt dus het beeld dat Euwe al in 1975 beschreef, honderdduizenden beoefenaren van Xiangqi is zeker een veel te lage inschatting.

In een artikel op de website van de FIDE wordt gesproken over tientallen miljoenen Chinese schakers. En: “Omdat schaken steeds meer door nog jongere spelers wordt gedomineerd, zijn de middelen van jong talent die China tot zijn beschikking heeft bijna onmogelijk te evenaren, behalve misschien door India. Gezien het enorme aantal studenten waarop China kan rekenen, is het geen verrassing dat daar een groot aantal uitzonderlijke spelers uit voortkomt.” Leontxo García houdt het in een artikel in *El País* van april 2013 op ‘ongeveer vijf mil-

joen' geregistreerde schakers. De Chinese schaakbond staat bekend als PROCCA, afkorting van People's Republic of China Chess Association, of ook korter CCA. In 1962 werd de Chinese schaakbond gekoppeld aan de Xiangqi Association, pas in 1986 ontstond de afzonderlijke schaakorganisatie. Niet alleen Dato Tan Chin Nam uit Maleisië droeg de Chinese schaakwereld een warm hart toe. In 1993 ontving de CCA een schenking van 1,5 miljoen dollar van de Singaporese zakenman en filantroop Seng Tee Lee. Lee's gelden werden in eerste instantie besteed aan de oprichting van de Lee Seng Tee bibliotheek in Beijing, en vervolgens werd de rente van de rest besteed aan onder meer de organisatie van het S.T. Lee Beijing International Open, en de Lee Seng Tee Cup. In 1997 zette de CCA een eigen computerbedrijf op met het doel verschillende schaakactiviteiten te financieren.

Het Big Dragon Project is geslaagd

De draak is van grote betekenis in de Chinese cultuur. Zo is de rode draak het symbool van kracht en wijsheid. Dato Tan Chin Nam heeft de opmars van het schaken in China nog tot in 2018 kunnen volgen. Vijf jaar na zijn overlijden en bijna vijftig jaar na het begin van het Big Dragon Project kunnen we zijn missie volledig geslaagd noemen. Hoe zou het er over nog vijf of vijftig jaar uitzien?

Bronnen: *archief Max Euwe Centrum, Chess in China, Awakening of a Dragon* (Ignatius Leong), *Alexander Alekhine's Chess Games 1902-1946* (Leonard Skinner en Robert Verhoeven, McFarland 1998), *artikel Edwin Lam op Chessbase* (oktober 2018), *FIDE website, Wikipedia*.

De juiste zet voor uw drukwerk!

- ◆ Vormgeving
- ◆ Drukwerk
- ◆ Promotiematerialen
- ◆ Sign

Reijnenmedia

sinds
1921

Bouwerij 100 • 1185 XX Amstelveen • 020 641 50 95 • info@reijnen.nl • www.reijnen.nl

Jacques Davidson, beroepsschaker

Dirk Goes

Jacques Davidson werd geboren te Amsterdam op 14 november 1890. Toen hij drie jaar oud was verhuisde het gezin Davidson naar Londen, waar zijn vader een betrekking als leraar aanvaardde. Reeds op jonge leeftijd leerde hij schaken van zijn vader, die er een nogal onorthodoxe lesmethode op nahield: het spelen om geld.

Een harde leerschool, die de arme Jacques aanvankelijk het leeuwendeel van zijn zakgeld kostte, maar in de loop der jaren werd hij steeds sterker en begon het ineens geld op te leveren. Het bracht hem op het idee van schaken zijn beroep te maken.

Hij ging in de leer bij Rudolf Loman, die werkzaam was als organist in de Dutch Church en in het Londense schaakcafé Vienna zijn salaris aanvulde door te schaken tegen welgestelde Britten van doorgaans adellijke afkomst. Inzet: één shilling per partij. Davidson trad in zijn voetsporen en kreeg van de gehaaide Loman de tip om af en toe eens bewust te verliezen teneinde zijn clientèle niet te ontmoedigen. Niet te vaak natuurlijk, want dan zou de klant zijn respect voor hem verliezen, maar zo één op de vijf partijen, bij voorkeur de laatste partij van een sessie. Dan kon er nog wat worden nagebabbeld en werd het spel van de argeloze klant nadrukkelijk geprezen, waarna niet zelden het *idee-fixe* in hem postvatte dat hij werkelijk talent had. Op die manier bleven ze schaken, en dus bleven ze maar geld verliezen.

Een andere bron van inkomsten was het geven van schaaklessen. Ook hier was de doelgroep welgestelde Britten van doorgaans adellijke afkomst, want die

keken niet op een shillinkje meer of minder. Een van Davidson's leerlingen was de politicus Andrew Bonar Law, die van 1922 tot 1923 premier van Engeland was. Ook voor het geven van schaaklessen had Loman een gouden tip in huis: "Nooit om je honorarium vragen. Dan betalen ze je meteen uit, maar vragen ze je nooit meer".

Omstreeks 1910 was Davidson even terug in Nederland. Hij wilde graag meedoen aan de bondswedstrijden (het officiële Nederlands kampioenschap) te Amsterdam, maar de organisatoren waren niet overtuigd van zijn kwaliteiten en hij werd ingedeeld in de aspirant-meestergroep. Dat toernooi schreef hij op zijn naam, en toen hij twee jaar later deze groep opnieuw won, ditmaal in Delft, verleende de Nederlandsche Schaakbond hem de meestertitel. Korte tijd later wist hij een match tegen Loman, op dat moment regerend Nederlands kampioen, met 3-2 in zijn voordeel te beslissen. In Het Tijdschrift, het bondsorgaan van de Nederlandsche Schaakbond, verscheen het volgende bericht:

'Bij het ter perse gaan van dit nummer ontvingen wij het verbijsterende bericht dat de heer Rudolf Loman, kampioen van Nederland, verslagen werd door de heer Davidson te Londen met 3-2.'

Breaking news! Dat woordje ‘verbijsterend’ staat een beetje koddig, maar kennelijk had de redacteur van Het Tijdschrift een nogal hoge dunk van Loman, of een nogal lage van Davidson. Of allebei natuurlijk.

Davidson had een vrouw en vier kinderen te onderhouden, dus er moest brood op de plank komen. Hij probeerde als beroepsschaker het hoofd boven water te houden, maar hij had de tijdgeest niet mee. In Engeland was het volstrekt normaal om voor geld te schaken, maar in het Nederland van toen, met haar calvinistische werkethiek, was dat wel even anders. Genesis 3:19a laat immers aan duidelijkheid niets te wensen over: "In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten, totdat gij tot de aarde wederkeert". Men gruwde van de gedachte om geld te verdienen met je hobby, en het amateurisme werd heilig verklaard. Het is nauwelijks meer voor te stellen, maar zelfs de invoering van het betaalde voetbal in 1954 had destijds heel wat weerstand te overwinnen

Schaak-seance in het Piusgebouw.

Men deelt ons mede:
 De heer Davidson, welke hedenavond om 8 uur in het Piusgebouw simultaan zal spelen, zal na afloop hiervan vermoedelijk ook nog eenige consultatiepartijen spelen en eenige meesterpartijen demonstreeren.

De heer Davidson speelde dit seizoen op meer dan 25 plaatsen en de tot heden behaalde resultaten waren uit 480 partijen, 415 gewonnen, 55 remise en slechts 10 verloren, dus even 2 pct., of ruim 86 pct. winst.

Ook voor niet-leden geeft de Venlosche Schaakvereniging gelegenheid deel te nemen aan deze seance tegen een vrijwillige bijdrage. Hoe meer liefhebbers hoe interessanter deze seance zal worden.

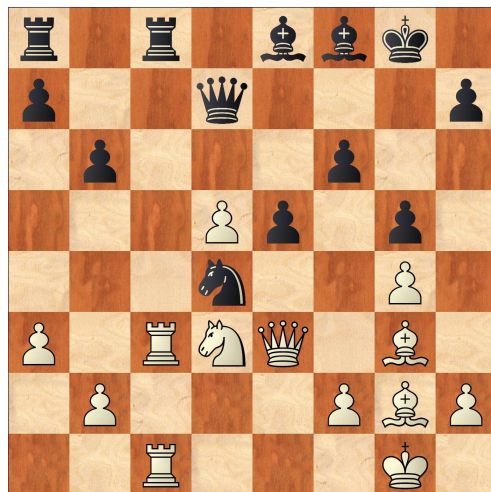
Wij verwijzen nog naar de in dit blad voor. komende advertentie.

Uit de Nieuwe Venlosche Courant van 29 januari 1935

Davidson had de pech dat hij als schaker in de jaren '20 op zijn top was, precies in de periode dat Max Euwe het Nederlandse schaakleven begon te overheersen. In 1921 en 1924 werd hij tweede in het Nederlands kampioenschap, beide keren achter Euwe. Waarschijnlijk zijn beste resultaat behaalde hij in de Amsterdamse Meestervierkamp van 1925, waar hij met 3 uit 3 eerste werd, voor Euwe (2), Sämisch (½) en Weenink (½).

Jacques Davidson - Max Euwe

1. d4 Pf6 2. c4 g6 3. g3 c6 4. Lg2 d5 5. cxd5 cxd5 6. Pc3 Lg7 7. Pf3 0-0 8. 0-0 Pe4 9. Lf4 Pc6 10. Tc1 Da5 11. Db3 e6 12. Tfd1 Pxc3 13. Txc3 Td8 14. e3 f6 15. g4 g5 16. Lg3 Db4 17. Dc2 Ld7 18. Pe1 Le8 19. Pd3 De7 20. a3 Tdc8 21. Tc1 Lf8 22. Dd2 b6 23. e4 Dd7 24. De3 e5 25. exd5 Pxd4

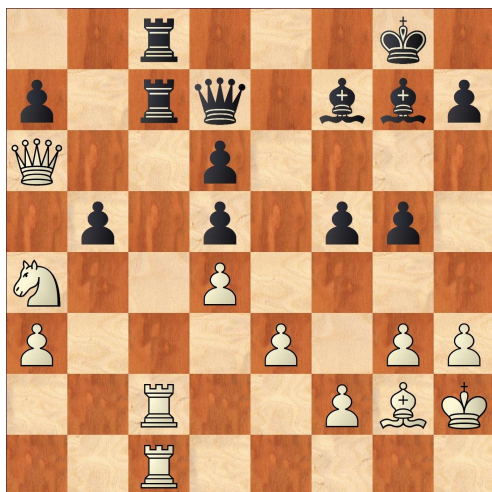
Stelling na 25...Pxd4

26. Pxe5 fxe5 27. Lxe5 Txc3 28. Txc3 Pb5 29. Dxc5+ Lg6 30. d6 De6 31. Lxa8 Pxc3 32. Lxc3 Lh6 33. Ld5 Lxg5 34. Lxe6+ Lf7 35. Lxf7+ Kxf7 36. Le5 Ke6 37. f4 Lh4 38. Kg2 Kd5 39. g5 Ke6 40. Kh3 Lf2 41. Kg4 b5 42. h4 a5 43. h5 b4 44. axb4 axb4 45. g6 en 1-0.

Een enkele keer werd hij uitgenodigd voor een schaaktoernooi in het buitenland. Zo speelde hij in 1926 in het Oostenrijkse Semmering. Het toernooi had een topbezetting met schakers als Aljechin, Nimzowitsch, Vidmar, Tarrasch, Reti en Janowski. In dat ijzersterke veld kon Davidson geen rol van betekenis spelen, en hij eindigde met 5½ uit 17 op de 16e plaats, maar hij speelde wel verdienstelijke remises tegen Rubinstein, Nimzowitsch en toernooiwinnaar Spielmann, en hij won een aardige partij van de Italiaan Rosselli del Turco.

Jacques Davidson – Stefano Rosselli del Turco

1. d4 d5 2. Pf3 Pf6 3. c4 c6 4. cxd5 cxd5 5. g3 g6 6. Lg2 Lg7 7. 0-0 0-0 8. Pc3 Pc6 9. Pe5 Le6 10. Pxc6 bxc6 11. h3 Dc8 12. Kh2 Pe8 13. Lf4 Pd6 14. Tc1 Da6 15. e3 f6 16. Pa4 Lf7 17. Lxd6 exd6 18. b3 f5 19. Dd2 Tac8 20. Tc2 Tc7 21. Db4 Td8 22. Tfc1 Dc8 23. Da5 Dd7 24. b4 Tb8 25. a3 g5 26. Da6 Tbc8 27. b5 cxb5

Stelling na 27...cxb5

28. Dxc8+ Txc8 29. Txc8+ Lf8 30. T1c7 De6

31. Pc3 Dh6 32. Txa7 f4 33. Taa8 fxc3 34. fxc3 g4 35. Txf8+ Kg7 36. h4 Dxe3 37. Pxb5 Lg6 38. Pxd6 De6 39. Tfd8 Kh6 40. Ta7 Df6 41. Tdd7 Kh5 42. Pf7 Le4 43. Td6 en 1-0.

Davidson deed van alles om rond te komen, maar het bleef sappelen. Hij verdiende wat met het geven van schaakles, het houden van lezingen, het schrijven van artikelen in kranten en tijdschriften, het analyseren en arbitrerende van partijen, de verkoop van schaakboeken, en het geven van simultaanseances (ook blind, tot wel zes partijen tegelijk!) voor een tarief van 25 gulden per avond. In 1928 gaf hij een serie schaaklessen voor de AVRO-radio. Soms had hij een baantje, en een tijdlang was hij werkzaam als vertegenwoordiger. Hij schreef een boek over de Caro-Kann en ging ermee van deur tot deur om zijn boek aan de man te brengen. Tevens demonstreerde hij voor geld beroemde partijen op een demonstratiebord, dat hij overal met zich meezeulde, maar het was en bleef een schamel bestaan. Eens won hij tijdens een toernooi de schoonheidsprijs, maar hij kreeg geen beker mee naar huis omdat de organisatoren dachten dat hij het ding toch maar bij de Bank van Lening zou verpatsen...

In 1934 vond de Nederlandsche Schaakbond het nodig haar leden te waarschuwen tegen zijn 'schadelijke praktijken'... Davidson was daar vanzelfsprekend zeer verbolgen over, en zijn relatie met de bond was enige jaren ronduit slecht. Uiteindelijk kwam het op 20 maart 1937 tot een verzoeningsgesprek, waarna de kou uit de lucht was. Davidson leefde nog jarenlang in betrekkelijke armoede. Pas in 1957, bij de invoering van de AOW, kreeg hij financieel wat meer armslag.

In het *Algemeen Handelsblad* van 26 september 1962 keek Davidson als volgt terug op zijn leven:

“In toernooien had ik dr. Euwe twee keer verslagen en toen werd er geschreven dat een tweekamp interessant kon zijn. Dat was het, maar hij won overtuigend. Ik ben altijd een natuurspeler geweest, met theorie heb ik mij niet opgehouden. Vroeger kon dat nog, met 80% talent en 20% theorie kwam je ver. Nu zou ik geen schijn van kans hebben, want kennis van de theorie bepaalt de strijd zeker voor 50%. Euwe had talent en naarmate hij zich meer in de theorie verdiepte kwam hij verder; hij is werkelijk een geniaal mens. Maar van de 26 partijen die wij hebben gespeeld, heb ik er vijf gewonnen en acht remise gespeeld.”

“Vijftig jaar geleden was schaken een spel voor gentlemen, bijzonder plezierig. Maar nu? Nu spelen ze op leven en dood, er is geen spelelement meer en de sfeer is dood. En in de huidige situatie blijven de Russen wereldkampioenen leveren. Het kluitje aan de top steunt elkaar, voor een buitenlander is er geen doorkomen aan. Het is niet sportief, maar wel buitengewoon effectief.”

“Ik mis de ware vechtlust en mijn uithoudingsvermogen begint te verminderen, maar ik schaak nog graag en ik volg de partijen uit de krant. Er wordt goed geschaakt tegenwoordig. Als je daarmee vergelijkt de beroemde partij tussen Anderssen en Kiezeritsky uit de vorige eeuw, een onsterfelijke partij noemen ze dat Nou, voor mij is het een snertpartij. Dan vind ik de partij die ik in 1922 in Berlijn tegen Teichmann heb gespeeld veel mooier.”

Jacques Davidson overleed op 13 januari 1969 en werd begraven op Zorgvlied. Een bijzondere schaakstudie siert zijn grafsteen.

De grafsteen van Davidson

Opgave: mat in één. De stelling is door de invloed van weer en wind een beetje slecht te zien, dus ook maar even zo. Wit: Kd8, Ta8 en Tc7; Zwart: Kf8

De studie lijkt onoplosbaar, maar als u zich realiseert dat u zich op een begraafplaats bevindt, dan bent u dicht bij de oplossing. De koning stijgt ten hemel en maakt aldus de weg vrij voor het mat in één. Een bijzondere studie!

‘Een onverdroten ijver, een heilig vuur’

Minze bij de Weg

‘Voor de propaganda van het schaakspel in Nederland in zekere kringen is zijn heengaan een verlies dat niet spoedig aangevuld kan worden.’ Lees dat eens goed. Als dat bij je overlijden wordt geschreven, hoe wordt er dan op je teruggekeken? ‘In zekere kringen’, herkennen we daar niet een zekere mate van hooghartigheid?

Gelukkig voor de overledene, of beter gezegd voor zijn nabestaanden, verscheen er ook een ander In memoriam: ‘Als organisator kende hij zijns gelijken niet. Wie in den lande wist pl.m. 1200 schaakspelers te vereenigen? En toch mag dit getal niemand verwonderen, als men bedenkt, dat het een gevolg is van een onzelfzuchtig krachtig streven, het schaakleven te bevorderen, waar maar mogelijk was.’

De eerste woorden werden in januari 1914 geschreven door W.A.T. Schelfhout, de hoofdredacteur van het bondsblad *Tijdschrift van den Nederlandschen Schaakbond*. Het tweede citaat (december 1913) is afkomstig uit de schaakrubriek van *Het Vaderland*. Deze rubriek kende twee redacteurs, H. Baudet en Jhr. Strick van Linschoten, niet de minsten in de Nederlandse schaakwereld.

Over wie hebben ze het, wie was er overleden? De woorden hadden betrekking op Willem Muntjewerff, een van die mensen die een bijdrage hebben geleverd aan de groei van het Nederlandse schaakleven en die in de anonimiteit van de geschiedenis zijn verdwenen. Hoewel het woord ‘anoniem’ tijdens zijn leven misschien wel de laatste uitdrukking was, die op hem van toepassing was. Als geen ander wist hij

aandacht te genereren voor zijn activiteiten.

Willem Muntjewerff

In het leger

Willem Muntjewerff werd op 28 januari 1864 geboren in het Noord-Hollandse dorp Wijdewormer. Hij was de oudste van zeven kinderen. Zijn vader was veehouder, zijn broers waren bakker of werkten in de

landbouw. ‘Kleine luiden’ zou je kunnen zeggen. Onthoud die term.

‘Willem was banketbakker’ wordt er gemeld als hij in 1884 door loting in het leger terechtkomt. Hij wordt ingedeeld bij het 7e Regiment Infanterie in Amsterdam. Blijkbaar bevalt het hem in het leger, want zowel in 1886 als in 1892 tekent hij voor zes jaar bij. Hij is dan foerier. Vanaf 1898 tekent hij steeds voor één jaar bij tot hij op 16 april 1901 afscheid neemt van het leger met een bewijs van goed gedrag.

Willem Muntjewerff moet ergens in die jaren met het schaakspel in aanraking zijn gekomen en erdoor zijn gegrepen. In de jaren negentig van de negentiende eeuw komen we zijn naam in schaaktoernooien tegen. En in 1899 verschijnt totaal onverwacht een schaakboek van zijn hand: *Schaakmat*.

Dat is een kloek werk voor een beginnend auteur. Maar liefst 380 bladzijden telt het. Het wordt door de samensteller met de volgende woorden aanbevolen: ‘Handleiding voor ieder die op een vlugge en gemakkelijke wijze wenscht te leeren schaken volgens een geheel nieuwe leerwijze - door W. Muntjewerff’. In het voorwoord voegt hij daaraan toe: ‘Dit werkje heeft ten doel om zowel geheel oningewijden als minder gevorderden met de regels van het schaakspel bekend te maken; niet alleen, doch ook om hen een overzicht te geven van verschillende openingen – met afwijkingen dier openingen – en daaruit gespeelde meesterpartijen. Alle redeneeringen enz. in dit werkje omschreven, zijn daarom ook op dit doel gericht.’ (De vetgedrukte woorden zijn van Muntjewerff zelf). Het boek werd uitgegeven door Allert de Lange in Amsterdam.

Het is ook een merkwaardig boek. Het begin bestaat uit een eenvoudige uitleg van de schaakregels. Daarna volgt een opsomming van schaaktermen als openingszet, dwangzet, slaan, en prise, oppositie, enz. En dan worden er zo’n 325 pagina’s lang schaakopeningen behandeld, op een manier die vaag als verre voorloper van de *Informator* kan worden beschouwd. De beginzetten van een opening worden gevolgd door veel voorbeelden uit de meesterpraktijk. Uitleg is er in beperkte mate en het valt te betwijfelen of de doelgroep, de beginnende schaker, er iets aan heeft gehad.

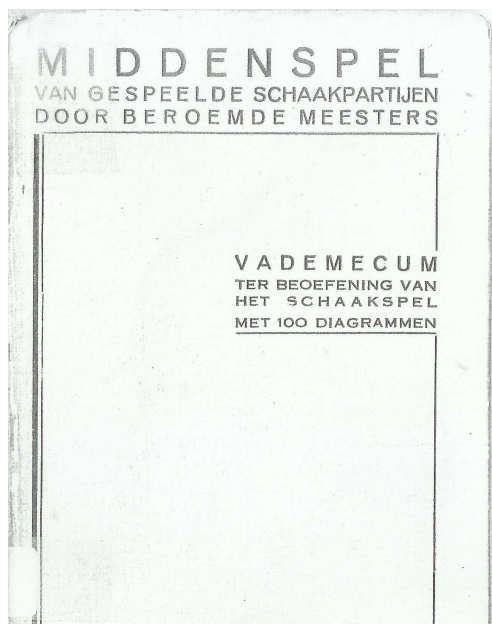
Twaalf jaar later, in februari 1911, kondigt uitgever Allert de Lange in de kleine editie van het *Schaakblad* (zie verderop) aan dat ‘Schaakmat bij voldoende belangstelling zal verschijnen in 3 à 4 afleveringen à 1,25 gulden’. Dat is er nooit van gekomen.

Willekeurig diagram

Twee jaar na het verschijnen van *Schaakmat* komt Muntjewerff met een meer bescheiden uitgave: *’t Willekeurig diagram, deel 1*. Dat is een boekje van klein formaat waarin honderd diagrammen worden gebundeld. Ieder bladzijde bevat een schaakstelling met de bijbehorende oplossing. In 1911 zal hetzelfde boekje bij uitgeverij Allert de Lange nog een keer verschijnen onder de titel *Middenspel van gespeelde schaakpartijen van beroemde meesters, deel 1*.

Opmerkelijk aan beide boekjes is dat de diagrammen worden voorafgegaan door lovende woorden van schaakliefhebbers. Zo schrijft J.P. Runsink uit Groningen: ‘t Behoeft zeker geen betoog, dat de uiterste zorg is besteed om zeer goede, interessante en mooie combinaties ter bestudeering te geven. M.i. is het een voordeel, dat het geen

gedichte (bedoeld wordt bedachte, MbdW) standen zijn, maar dat ze haren oorsprong in werkelijk gespeelde partijen van Meesters vinden.’

Middenspel

En Jhr. A.E. van Foreest meent: ‘Dit nuttige en interessante boekje verdient eene ruime verspreiding.’ Let wel, het gaat hier om een aanprijzingen van een boekje dat op het moment dat Runsink en Van Foreest dit schreven nog niet verschenen was.

Dat alles maakt in ieder geval twee dingen duidelijk. Op het moment dat hij als auteur aan het schaakfront verscheen moet Muntjewerff al lange tijd intensief met het schaken bezig zijn geweest. En bescheidenheid was de auteur beslist vreemd.

Met dat in gedachten, een grote belangstelling voor het spel, een flink ontwikkeld ego, gevoel voor publiciteit ook en het feit dat hij

niet meer door een dienstverband aan het leger gebonden was, is het niet vreemd dat Willem Muntjewerff in 1903 besloot een volgende stap op schaakgebied te zetten. Een stap die in de schaakgeschiedenis onderbelicht is gebleven. Hij ging over tot het oprichten van een schaaktijdschrift en tot het organiseren van schaakactiviteiten.

Voor Nederland en Koloniën

In augustus 1903 verscheen het eerste nummer van het *Schaakblad*. Dat was een eenvoudige uitgave van acht bladzijden, formaat 19 x 25,5 cm, iets kleiner dan A4. Het was een maandblad en de abonnees betaalden een gulden per jaar. De inhoud bestond uit een beetje nieuws, propaganda voor eigen activiteiten, studies en een paar partijen van topspelers en spelers op clubniveau.

Dat bescheiden blad voldeed toch niet en in het najaar van 1907 besloot Muntjewerff om naast de ‘kleine editie’ een ‘groote editie’ van 24 bladzijden uit te brengen. Hij liet dat aankondigen in de pers en schroomde ook niet om zichzelf de hemel in te prijzen. Zo was in de *Nieuwe Haarlemsche Courant* over het eerste ‘groote’ nummer het volgende te lezen: ‘De heer Muntjewerff heeft voor de redactie van de verschillende rubrieken deskundige medewerkers en de inhoud van dit proefnummer ziet er dan ook zeer goed en interessant uit. Daarenboven is het goed uitgevoerd, terwijl op de eerste pagina een zeer fraai portret van Koningin Wilhelmina prijkt.’ Ongetwijfeld zullen elders vergelijkbare berichten hebben gestaan, want Muntjewerff onderhield zijn contacten met de pers goed.

Het dikkere blad bevatte studies, partijstellingen, openingstheorie, partijen met

commentaar, problemen, verslagen en aankondigingen van activiteiten. Tot de ‘deskundige medewerkers’ behoorde onder andere Davidson. De lezers moest daarvoor 2,50 gulden per jaar neertellen. Het meest opvallende was misschien wel de kop. Officieel heette het blad: *Schaakblad. Maandblad voor Nederland en Koloniën. Speciaal gewijd aan de belangen van het Schaakspel*. En dan als toelichting ‘Opleidingsblad voor IEDEREEN’ en als aanprijzing ‘Het meest gelezen, zaakrijkste en uitgebreidste Schaaktijdschrift in Nederland’. Inderdaad, bescheidenheid was Muntjewerff vreemd.

Eere-voorzitter

Als een ander het niet doet, dan moet je maar jezelf prijzen. Muntjewerff vond op zeker moment dat hij wel eens beloond mocht worden voor zijn inzet voor de schaaksport. Bert Corneth schrijft op de website van Schaakvereniging Voerendaal dat Muntjewerff via zijn blad een crowdfunding actie organiseerde om een ereteken aan zichzelf te kunnen uitreiken. Vanaf mei 1909 vermeldt de kop van het *Schaakblad* dan als extra:

‘Directeur-Uitgever: W. Muntjewerff, Schrijver van Schaakmat en ‘t Willekeurige Diagram. Versierd met het Gouden Eerekruis, aangeboden door de abonné’s op ‘t Schaakblad, den 20sten Mei 1909, als bewijs van erkentelijkheid voor het schaakspel bewezen diensten.’

Waarmee we op een ander facet van Muntjewerff komen: de schaakorganisator. Dat organiseren deed hij op verschillende manieren. Hij gaf regelmatig simultaan-seances, een bekend propagandamiddel. Dat was een gewaagde onderneming, want

zoals de schrijvers van de necrologie in Het Vaderland schreven ‘was hij als speler niet een onzer corypheeën’. Zijn resultaten in de seances schommelden vaak rond de vijftig procent.

In 1906 richtte Muntjewerff samen met een zekere L.A. Kuijers in Amsterdam de Nationale Schaakclub op. In de woorden van het bondsblad (november 1906):

‘Men verzoekt ons opname van het volgende: Te Amsterdam is op initiatief van de Heeren W. Muntjewerff en L.A. Kuijers een schaakclub opgericht, die den naam draagt: “Nationale Schaakclub”. Deze club beoogt tweeërlei doel: een Plaatselijke en een Nationale.

Het Plaatselijke doel is hetzelfde, als dat van andere reeds gevestigde clubs. Het Nationale doel geldt uitsluitend voor ‘t behartigen der schaakbelangen in geheel Nederland (vet van de auteur, MbdW). Het clublokaal is gevestigd in een der prachtige bovenzalen van ‘t Café „De Bisschop” op den Dam. Speelavonden zijn: Dinsdag en Zaterdag van 8–12 uur.’

Café “De Bisschop”

Opmerkelijk is dat de club twee voorzitters

telt: L.A. Kuijers en Muntjewerff zelf als 'Eere-Voorzitter'. Hoe lang de vereniging heeft bestaan is niet duidelijk. Eind 1913 bestond de club in ieder geval nog.

En dan organiseerde Muntjewerff namens zijn blad ook nog eens allerlei wedstrijden. Zo schrijft het Schaakblad in mei 1910 een 'Groote Nationale Schaakwedstrijd' in Amsterdam uit. In datzelfde jaar volgen wedstrijden in bijvoorbeeld Midden-Beemster en Bolsward. Dat alles buiten de schaakbond om. Is dat misschien de reden dat Schelfhout zo zuinig was in zijn overlijdensbericht en dat hij het Schaakblad omschreef als een 'maandschrift voor de kleine luiden'?

Duizenden discipelen

Het *Schaakblad* bleef bestaan tot najaar 1913. Op 7 december van dat jaar overleed Willem Muntjewerff. Hij was op dat moment al meer dan een jaar onder geneeskundige behandeling. Dat had gevolgen voor zijn activiteit als organisator. In zijn blad schreef hij: 'Maar het ziektegeval (...) had ten gevolge, dat mij heel veel rust werd voorgeschreven, en dat is nu eigenlijk oorzaak, dat mij geen tijd restte, om voldoende activiteit te betonen, en flink handelend op te treden, aangaande het wedstrijdplan, dat ik, uitsluitend ter willen der geabonneerden op 't Schaakblad, op 't oog had. Het was mij beslist onmogelijk iets *bijzonderste* doen.'

Nog een keer de woorden van het bondsblad, die bij nader inzien toch niet zo zuinig blijken te zijn: 'Muntjewerff was geen sterk schaker, geen schrijver van groote gaven. Daarvoor stelde hij echter in de plaats een onverdroten ijver, een heilig vuur en een ambitie, die hem deden slagen bij de uitgifte van zijn maandschrift voor de kleine luiden. Gedurende de ruim tien jaar, dat hij zich op het schaakgebied bewoog, heeft hij duizenden discipelen voor het schaakspel gewonnen. Elke morgen, winter of zomer, zat hij reeds om zes uur voor zijn schrijfbureau, om zijn uitgebreide correspondentie af te doen, den een moed toesprekende, den ander aanvurende tot volhouden. Voor de propaganda van het schaakspel in Nederland in zekere kringen is zijn heengaan een verlies, dat niet spoedig aangevuld kan worden.'

Willem Muntjewerff werd slechts 49 jaar.

Op de website van de Schaakvereniging Voerendaal staat uitgebreide informatie over Willem Muntjewerff. (zie <https://www.svvoerendaal.nl/category/vereniging/curiosa/>) Die werd bijeengebracht door Fred Tammen. Tammen maakte daarbij gebruik van materiaal dat eerder werd verzameld door Bert Corneth.

Bovenstaand artikel is voor een belangrijk deel gebaseerd op deze website. Aanvullende informatie werd gevonden in de bibliotheek van het Max Euwe Centrum.

MEC elke zaterdag open!

Herinnering: het MEC is elke zaterdag geopend van 12.00-16.00 uur. U kunt dus van dinsdag tot en met zaterdag ons museum en bibliotheek bezoeken.

Keesings Internationaal Schaakarchief: voorloper van de Informator

Peewee van Voorthuijsen

In het *Tijdschrift van den Koninklijke Nederlandsche Schaakbond* van maart 1939 vinden we een advertentie voor *Keesings Internationaal Schaakarchief*. Voor de luttele som van twaalf en een halve gulden per jaar krijg je maar liefst 1000 tot 1500 partijen in een kloeke verzamelband. En het schaakarchief wordt gedragen door de acht groten van het AVRO-toernooi 1938. Een jaar later is het al voorbij: de uitgave stopt ‘overrompeld door het oorlogsgebeuren’. Wat valt daar nog meer over te vertellen?

De ‘Systemen Keesing’ beginnen in 1911 als een Financieel Archief. Isaäk Keesing junior was vanaf 1904 financieel journalist en voor zichzelf had hij een kaartsysteem aangelegd waarmee hij snel gegevens kon opzoeken. Toen collega’s en uitgevers dat doorkregen en hem steeds om informatie bleven vragen, zag hij een gat in de markt. Met geleend geld richtte hij ‘Systeem Keesing’ op, eerst alleen gericht op beurs- en economische gegevens.

Isaäk Keesing (bron: Wikipedia)

In de loop der jaren kwam daar van alles en nog wat bij: van een puzzelblad tot een Medisch en Historisch Archief. Dat laatste

zou het het langst volhouden: pas in 2013 stopte het definitief. In 1936 waren er al meer dan tachtig werknemers.

In het *Digitaal Vrouwenlexicon van Nederland* lezen we dat vader Keesing duidelijke plannen had voor zijn kinderen. Oudste dochter Elisabeth kon goed leren en moest gaan studeren, zoon Leo was stamhouder en opvolger, en de jongere zusjes Emmy en Noor zouden trouwen en kinderen krijgen.

Wanneer de eerste contacten zijn gelegd tussen de schaakwereld en de familie Keesing is onduidelijk. Wel vinden we in *Het Volk* van 12 september 1936 een advertentie voor een ‘Nationale Schaak-school (privé- en clublessen zowel voor beginnelingen als gevorderden) tegen uiterst billijk lesgeld’. Directeur is Salo Landau, en het secretariaat wordt bemand door Leo Keesing. Daarnaast wordt de ‘welwillende’ medewerking van Euwe en Fine genoemd.

Dat is interessant, want amper negen maanden later lezen we dat Fine verloofd is met Emmy Keesing, de zus van Leo. Op 24 au-

gustus 1937 publiceert *De Telegraaf* een uitgebreid fotoverslag uit Bergen aan Zee: gearmd op weg naar het strand, de eerste rit op een fiets voor Fine, Nederlandse les en Fine & Landau beboet door een agent tijdens een partij schaak op het strand... Op 1 september 1937 trouwen ze, onder de pakkende titel 'Fine kiest een Hollandsche Partij'.

Vermoedelijk is de gedachte aan het Keesings Internationaal Schaakarchief ontstaan tijdens het AVRO-toernooi van 1938. Niet voor niets is dat het eerste toernooi in de verzamelband én staan de acht groten met hun konterfeitsel op een van de eerste pagina's. Op Chess Notes, de schaakhistorische site van Edward Winter, is een foto te vinden van Fine en zijn schoonmoeder – Emmy

kijkt al kiebitzend toe – terwijl ze aan het spelen zijn. Schaak? Nee, backgammon...

Euwe zelf beschrijft in de *Nieuwe Rotterdamse Courant* het doel van de publicatie: 'Keesings Schaakarchief heeft grote betekenis voor ons spel, voornamelijk doordat van de belangrijke toernooien het volledige partijmateriaal ter beschikking staat (...) Dit maakt bijvoorbeeld dat remisepartijen op het tweede plan komen, hoewel deze categorie toch belangrijke gegevens kan verstrekken voor de algemene theorie van de opening, het middenspel en het eindspel'. Daarna volgt de partij Flohr-Apsenieks uit Kemerri-Riga 1939, inderdaad een mooi voorbeeld voor het zwarte tegenspel in de Ruilvariant van het Damegambiet.

De echtparen Euwe en Fine (bron: archief MEC)

De grote toernooien wil men volledig opnemen, van kleinere toernooien de uitslag en een paar partijen. Het helpt natuurlijk als een van de AVRO-acht zelf meespeelt. Dan neemt vanzelfsprekend de kans toe dat het toernooi in zijn geheel wordt opgenomen. Ook matches worden compleet opgenomen. Het toernooi- dan wel matchverslag is maar liefst in vier talen: Nederlands, Engels, Duits en Frans. Eindredacteur is Kmoch, niet geheel toevallig lang de rechterhand van Euwe.

Voor het bescheiden commentaar op de partijen moest men natuurlijk een eigen code ontwikkelen. De partijen zelf werden met figurines weergegeven en het oordeel met behulp van pictogrammen. Eind 1939 zijn er inmiddels bijna duizend partijen gepubliceerd van meer dan dertig toernooien of matches. Compleet met vier indexen: personen (dubbel vermeld, met wit/zwart in aparte kolom), opening- en eindspelclassificatie en karakteristieken (loperpaar, open lijn, ruimtevoordeel, pionnenstructuur, aanval na dameruïl) zoals later bijvoorbeeld ook Larsen in zijn *Ich spiele auf Siegzal* gebruiken.

Keesing zelf is eind 1939 weer terug in Nederland na een kort verblijf in de Verenigde Staten. Bedoeld om het Medisch Archief daar te introduceren én uit angst voor de dreiging van een oorlog in Europa: de familie Keesing was joods. Zijn zoon Leo en dochter Nora gaan eerder terug naar Europa, later toch gevolgd door Isaïc en zijn vrouw. Direct na het begin van de bezetting moesten hij en zijn zoon hun werk opgeven. Gelukkig konden ze terugvallen op een betrouwbare bewindvoerder, Peter Diesveld, die althans in Nederland de Systemen Keesing zo goed mogelijk door de

oorlog wist te loodsen.

Voor het Internationaal Schaakarchief viel wel het doek in 1940. De redactie richt zich tot de lezers: ‘Wij zijn echter vastbesloten ons werk, zodra zulks mogelijk blijkt, te hervatten (...) Wij hebben dit eerste jaar, waarin deze uitgave verscheen, vele behartenswaardige ervaringen opgedaan, die wij, zodra de vredesklokken luiden, zullen benutten om onze uitgave in een nog volmaakter vorm te doen herleven.’ Het heeft niet zo mogen zijn.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog verscheen in 1942 *Duizend schaakpartijen*, een feitelijke heruitgave van het archief. Was dat bedoeld om geld te genereren voor hun vertrek uit Nederland? Of om het voortbestaan van de vele Keesing Systemen tijdens de bezetting te financieren? We weten het niet.

Wonder boven wonder mochten Isaïc, zijn vrouw en kinderen in 1942 uit Nederland vertrekken en via Spanje, Portugal, Cuba (wel met internering van zes maanden) bereiken ze de Verenigde Staten. Na de Tweede Wereldoorlog komt de familie Keesing weer terug naar Nederland en ontvangt zijn Nederlandse bezittingen weer terug van de bewindvoerder. Die wordt daarna in de directie opgenomen.

In de kopie bij de Koninklijke Bibliotheek van het *Keesings Internationaal Schaakarchief* troffen we ook een kleine verbetering aan. In potlood, bij de partij uit de laatste ronde van Lodewijk Prins tegen R. Blow uit het toernooi van Birmingham 1939. De verbetering klopt, maar wie hanteerde het potlood? En ten slotte: Fine en zijn koningin? Die scheidden in 1944, waarna Fine nog drie keer zou trouwen...

Een zolder in Haarlem

Peewee van Voorthuysen

Het Bondsbureau van de Koninklijke Nederlandse Schaakbond gaat verhuizen van Haarlem naar Utrecht. Gezien de hoeveelheid historisch materiaal die het archief bevat bood het MEC aan mee te helpen. Vanaf begin januari van dit jaar ben ik daarmee bezig, ondersteund door Eric de Winter en een vrijwilligster, Anne Wijte. Vele malen kwam ik in de stukken de gedachte tegen om het archief op te gaan ruimen, maar nooit was er iets mee gedaan. Ook aanbiedingen van de Koninklijke Bibliotheek waren ooit terzijde gelegd. Wat treffen we daar allemaal aan?

Veel stof om te beginnen. En ook een duidelijk cesuur: van voor 1975 was er amper materiaal. Volgens mijn bronnen was er ooit een opruimerige directeur die dat gedeelte van het archief heeft laten verwijderen. Daardoor missen we bijvoorbeeld de ongetwijfeld smeulige discussies over de opkomst van Schaakbulletin. Maar gelukkig was het dossier Prins nog wel aanwezig, met de bijbehorende rechtbankstukken. En ook veel materiaal over de FIDE-congressen. Dat vormt een welkome aanvulling op het FIDE-archief van het MEC zelf.

Niet alles is natuurlijk even boeiend. Alle inschrijvingen voor toernooien (algemeen-, vrouwen- en jeugd-NK's) en cursussen waren keurig bewaard gebleven. En de Inkomende en Uitgaande post besloeg vele meters archiefruimte. Voeg daarbij vijftig stuks van elk afzonderlijk nummer van Schakend Nederland/Schaakmagazine sinds 1975 en je kunt je aardig een voorstelling vormen...

Maar er zijn ook verrassingen – of, beter gezegd, evenementen die ik was vergeten:

- de blindenolympiade in 1980 te Noordwijk: je staat versteld van de inspanningen die de organisatie moest leveren;
- het tweesporenbeleid in het kader van de jeugdopleidingen, of hoe de oude methode (Jeugdschaak, Withuis) in stand te houden en tegelijk de nieuwe methode (Stappenplan, Brunia & Van Wijgerden) in te voeren;
- het FIDE-congres te Bergen in 1975, waarbij de eisen van Fischer voor de WK-match tegen Karpov werden besproken (uitslag 1-1 qua eisen, maar Fischer deed niet aan een gelijkspel);
- de deelname van een computer aan het Nederlands kampioenschap schaken in 2000 (heel veel belangstelling, maar is alle belangstelling goed?);
- de zaken rond de elektronische schaak-academie in het begin van deze eeuw. Daarbij poogde men de Stappenmethode ook via internet toegankelijk te maken. Een mooi idee, maar ook een briljante mislukking.

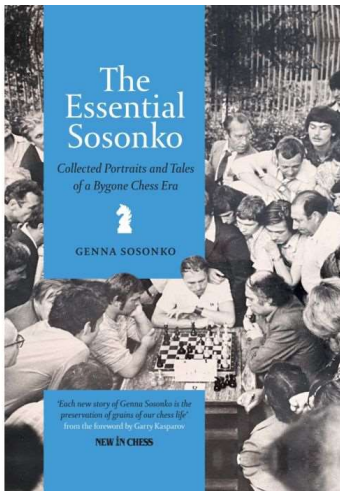
Waar het archief uiteindelijk gaat worden ondergebracht is op dit moment nog onduidelijk.

The Essential Sosonko

Paul van der Sterren

Zelden heb ik een boek met meer welwillendheid opengeslagen dan deze ontzagwekkende pil van meer dan 800 pagina's. Vanaf het moment, ergens in de jaren tachtig, dat Genna in *New in Chess* begon met zijn portrettenreeks van beroemde schakers uit de Sovjet-Unie, was het duidelijk dat de geschiedschrijving van het schaken er een nieuwe dimensie bij had gekregen.

Hier was iemand aan het woord die de gave had om schakers zowel als schaker, als mens én als onderdeel van een groter geheel te zien, van vele grotere gehelen zelfs. Bovendien schreef hij het allemaal zo prachtig op. Zoals ongetwijfeld zeer velen verslond ik zijn stukken en vanaf 2001 ook zijn boeken waarin hij veel meer ruimte had en waarmee hij pas echt doorbrak naar het grotere publiek. Ook niet-schakers konden hem nu lezen zonder dat ze “dat schaakblad” erbij moesten nemen.

De portretten die hij schetst komen altijd voort uit een scherp en liefdevol inzicht in

de menselijke geest, altijd zijn ze doordrenkt van begrip en sympathie voor wat een mens zoal doormaakt in zijn leven en altijd stralen ze een soort weemoed uit die geen zwelgen is, maar een gezonde gevoeligheid voor de dingen die voorbij gaan en nooit meer terugkomen. Zelf in zijn beste dagen een speler van wereldniveau, is hij bij uitstek gekwalificeerd om te begrijpen hoe het leven van de schakers waarover hij schrijft door het schaken is bepaald en hoe ze door het schaken zijn getekend.

Maar ik vermoed dat zijn stukken vooral zo goed zijn omdat hij, zonder zichzelf ooit nadrukkelijk in beeld te brengen, in zekere zin toch altijd schrijft over zichzelf. Het is de wereld volgens Genna Sosonko waar we in zijn stukken mee kennismaken, maar zonder dat de camera ooit op hem gericht staat. Zo is dan dit monumentale boek, waarin het leeuwendeel van zijn oeuvre verzameld is, in feite ook een autobiografie. Want al gaat het nooit rechtstreeks over hemzelf, alles wat hij schrijft komt uiteindelijk uit *zijn* bewustzijn, uit *zijn* persoonlijke geschiedenis, uit *zijn* visie op de mens en op het leven.

Genna Sosonko (foto: Bas Beekhuizen)

Het is goed dat hij met *The Essential Sosonko* nu eindelijk eens zélf in de schijnwerpers komt te staan. Het boek verschijnt mede ter ere van zijn tachtigste verjaardag, die hij dit jaar op 18 mei heeft gevierd. Het is een waardig eerbetoon aan een uniek schrijver die niet alleen het Sovjettijdperk aan den lijve heeft meegemaakt, maar ook de ziel van de schaker kent en heeft zichtbaar gemaakt. Bedankt, Genna, en schrijf vooral nog even verder.

Genna Sosonko, The Essential Sosonko, Collected Portraits and Tales of a Bygone Chess Era, New in Chess 2023, Gebonden, 839 pagina's, € 59,95, ISBN 9789083311289

Het MEC steunen?

Op onze website staat uitgebreide informatie over de vele manieren waarop u het MEC kunt steunen.

Als donateur steunt u niet alleen het MEC, maar krijgt u ook onze MEC Magazines opgestuurd. Als Vriend van Euwe wordt uw gift in een overeenkomst vastgelegd en kunt u uw gift (vermeerderd met 25%) aftrekken van de belasting. Schenkingen of nalatenschap zijn ook mogelijk, wij kunnen u daarover deskundig adviseren.

Bedrijven kunnen het MEC of een activiteit van ons sponsoren. Door uw aankopen te doen via de knop van Sponsorkliks op onze site of het MEC als goed doel aan te merken bij de Vrienden-loterij steunt u ons ook. Dat kost u niets en levert ons aardig wat op!

Diverse schaakclubs zijn donateur van het MEC, maar dat zouden er veel meer kunnen zijn. Nog leuker vinden wij het, als een club ons komt bezoeken!

Timman over Max Euwe's beste partijen

Erwin l'Ami

In 1976 werd *Max Euwe: biografie van een wereldkampioen* uitgebracht, geschreven door Alexander Münninghoff. Voor iemand als ikzelf, die Euwe nooit heeft meegemaakt, gaf deze biografie een prachtig inkijkje in de persoon Euwe. In 2001 kwam daar ook nog de Engelse vertaling bij, uitgegeven door New In Chess.

Hoewel dus twee fraaie uitgaven ontbrak er toch iets. Euwes partijen krijgen niet de aandacht die ze verdienen. Ik kan me voorstellen dat de auteur niet zelf met de partijen van Euwe aan de haal wilde gaan, want dat vraagt nogal wat.

Geweldig dus om te horen dat Jan Timman met een partijenboek over Max Euwe bezig was. Het lijkt me niet overdreven te stellen dat er niemand beter geschikt is om dit boek te maken. Timman, de opvolger van Euwe, weet wat het is om aan de top van de schaakwereld te staan en is uiteraard een gerenomeerd analyst. Hij kan daardoor een uniek licht doen schijnen op de carrière van Euwe.

Euwe en Timman bij de Europacup in 1979

In het vorige MEC Magazine werd het boek reeds aangekondigd, maar Max Euwe's beste partijen is nu daadwerkelijk uitgekomen. Net als bij de biografie van Münninghoff

hebben Timman en uitgever New In Chess ervoor gekozen om het boek zowel in het Nederlands als in het Engels uit te brengen, een gouden zet!

Veel partijen kende ik natuurlijk wel. De Parel van Zandvoort, 30.Ta2!! in partij 20 tegen Aljechin 1935, 22...Th8!?! tegen Geller in Zurich 1953, de partij tegen Najdorf uit het zelfde toernooi, enzovoorts. Het was interessant om daarnaast ook partijen tegen te komen die niet direct herkenning oproepen, maar desondanks zeer de moeite waard zijn. Timman laat op veel momenten zien dat evaluaties van vroeger bijgesteld moeten worden en doet dat op een toegankelijke manier. Dimitri Reinderman noemde de analyses in zijn column voor HDC Media 'goed uitleggend en van hoog niveau'. Dat slaat de spijker op de kop.

De partijen geven een heel duidelijk beeld van de schaker Euwe. Een enorm energieke aanvaller en tacticus met een goed positiegevoel. Ook in 2023 valt er nog veel te leren van zijn partijen!

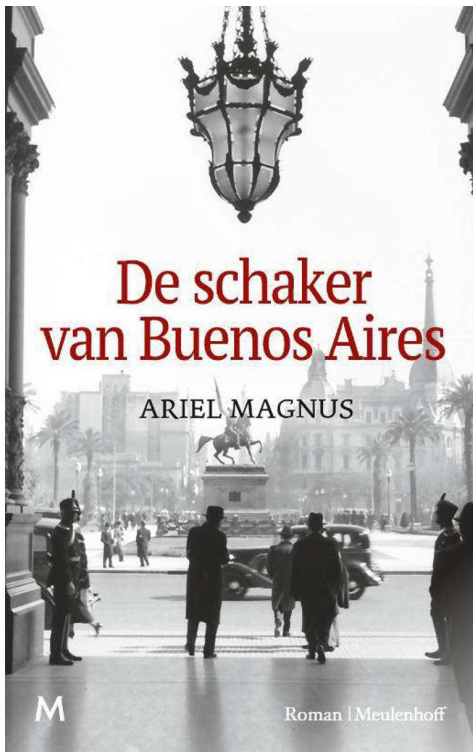
Op zaterdag 14 oktober komt Jan Timman naar het Max Euwe Centrum voor een boekpresentatie. U bent uiteraard van harte welkom en kunt dan ook een exemplaar van het boek bemachtigen.

Wie beweegt de speler?

Peewee van Voorthuysen

Wanneer je zoals ikzelf een aantal maanden bent ondergedompeld in de perikelen rond het FIDE-congres van 1939 in Argentinië, dan trekt een boek met als titel *De schaakspeler van Buenos Aires* natuurlijk je aandacht. Zeker als zowel werkelijke als fictieve schaakspelers optreden in het boek.

De schrijver, Ariel Magnus, heeft al eerder een boek geschreven over immigranten uit zijn familie. In 2006 verscheen *La abuela* (de grootmoeder) over haar lange tocht via Theresienstadt en Auschwitz naar Brazilië. Nu dan een boek gebaseerd op het dagboek van zijn grootvader, Heinz Magnus. Het boek verscheen in 2017 met de titel *El que*

mueve las piezas: novela bélica, wat ik vrij vertaal als ‘Hij die de stukken beweegt: een oorlogsroman’. Dat verkoopt natuurlijk niet, moet de uitgeverij hebben gedacht.

Het boek opent op een boot die in 1939 van New York naar Buenos Aires vaart, en wel met een lang citaat uit *Schachnovelle* van Stefan Zweig. Maar dat boek is toch pas in 1942 verschenen, hoor ik u denken. Inderdaad, en daarmee is de inzet van de roman meteen duidelijk. De auteur speelt een spel met werkelijke en fictieve figuren, tijdens de olympiade van 1939, de eerste buiten Europa. Een van de hoofdpersonen is Sonja Graf, waarop de schrijver van het dagboek verliefd wordt. Naast Heinz Magnus, de grootvader van de auteur, speelt Mirko Czentowicz, de regerend wereldkampioen uit *Schachnovelle*, een belangrijke rol.

Echt spannend is het boek niet. Maar het schetst wel een intrigerend beeld van het mondaine Buenos Aires vlak voor de Tweede Wereldoorlog. En natuurlijk ook de ongewisse positie van een immigrant toentertijd: de onzekerheid van de grootvader spat van de pagina's af. En vertaalt zich ook in de afloop van de gedoemde romance, al stelt de auteur ons in het laatste hoofdstuk gerust dat de zoektocht naar de vrouw twee jaar later wel lukt.

En het schaken dan, zult u zeggen. Tja, de perikelen op de Olympiade rond het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog worden uitgebreid beschreven. Er is zelfs een stuk uit de *Deutsche Schachzeitung* opgenomen, met daarin een brief van Albert Becker aan het thuisfront. Dat herkende ik, want dat had ik gelezen voor het onderzoek naar het FIDE-congres (zie *MEC Magazine 103*). Ook de partij Menchik-Graf tijdens het wereldkampioenschap vrouwen komt langs, en de reactie van Graf op haar gemiste winst en volkomen onnodige verlies.

Over het schaken zelf wordt uitgebreid

gefilosofeerd in het boek. Dat is niet zo simpel samen te vatten, dus daarvoor moet u het boek zelf lezen. Ook de vele auteurs (Beckett en Calvino om er twee te noemen) die al dan niet zelf optreden of een verwijzing krijgen wijzen op het spel dat de auteur wel heel graag wil spelen. En de titel in het Spaans?

Die verwijst naar een gedicht van Borges: *Ajedrez*. Schaak.

Ariel Magnus, *De schaakspeler van Buenos Aires*, Meulenhoff, 304 blz., € 21,99 (hard cover), ISBN 9789402315592

Foto: Bas Beekhuizen

De foto op de voorpagina van MEC Magazine 103 was van de hand van Bas Beekhuizen.

Bas heeft al heel veel bijgedragen aan eerdere Nieuwsbrieven/Magazines. Soms met een fotoserie over een toernooi, soms met een selectie uit zijn uitgebreide foto-archief. De online versie daarvan is weg, maar gelukkig kunnen we nog steeds een beroep doen op zijn persoonlijke archief.

Het fraaiste fotoboek dat Bas voor het MEC heeft gemaakt is van de Max Euwe Matches uit 2010. Via onderstaande link kunt u dit bekijken.

<https://maxeuwe.nl/max-euwe-matches-2010/>

Bedankt Bas!

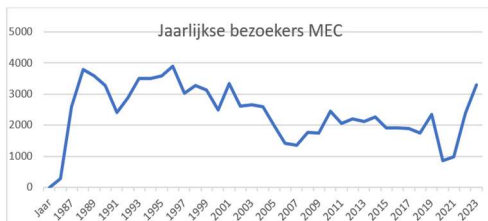
Het MEC in vogelvlucht

Jeroen van den Berg

Het MEC blijft in beweging! In mijn bijdrage in de vorige Nieuwsbrief berichtte ik al over de toenemende bezoekersaantallen, en deze toename zet zich – hoe verheugend – alleen maar verder voort. Wie het MEC regelmatig bezoekt, en dat zijn er naast de vrijwilligers velen, merkt dit. Vaste bezoekers valt het op dat het steeds drukker is op het MEC. Opvallend is het profiel van de gemiddelde bezoeker: steeds meer zien wij jonge, buitenlandse toeristen die eerst het museum bezoeken en daarna de bibliotheek, waar zij dan vervolgens zelf achter het schaakbord plaatsnemen voor een partij.

Toenemende bezoekers door sociale media

Hoe komt het dat deze trend zich zo openbaart? Uit de persoonlijke gesprekken met de jeugdige bezoekers (uit diverse landen!) blijkt dat schaken steeds populairder wordt, vrijwel iedereen die van schaken houdt, is tegenwoordig lid van de populaire site *chess.com*. Voorts blijkt ons centrum in vele telefoonschermen op te doemen als een schaakliefhebber googelt op ‘Amsterdam’ en ‘Chess’. Vervolgens doen de sociale media hun werk: jonge mensen delen hun enthousiasme met vrienden via Facebook, Instagram en X, waarna het balletje vanzelf verder rolt. Voor ons centrum leidt dit tot een prachtige balans: na zes maanden hadden we meer bezoekers dan we normaal gesproken ontvangen in een *geheel jaar!* (en dan rekenen we de Covid-jaren *niet* mee).

Grafiek bezoekersaantallen

Zelf zijn we overigens ook actiever op de sociale media. Onze vrijwilliger Bart Stam plaatst meerdere malen per week een bericht op Facebook, en daar zien we goed hoeveel reacties we ontvangen. Op X is het aantal volgers inmiddels meer dan verdrievoudigd.

Geen pleinfestival in 2023, maar wel naar Dieren en de Zuidas

Vanwege diverse oorzaken kon er dit jaar geen Pleinfestival worden georganiseerd bij het MEC voor de deur. Deze oorzaken waren vooral van logistieke aard, mede door een andere inrichting van het Max Euweplein. We kregen hier, mede door de zeer lange traditie, veel vragen over, en dat heeft ons getriggerd. In plaats daarvan willen we daarom met het MEC graag op pad. Op 30 juli van dit jaar was het MEC zichtbaar aanwezig bij het Open NK in Dieren met een stand, bemand door ondergetekende en vrijwilliger Eric de Winter. Doordat er gelijktijdig een kroegloperstoernooi bezig was in Dieren, trok de stand veel aandacht.

De MEC-stand tijdens het Open NK in Dieren (foto: MEC-archief)

Veel mensen, jong en oud, bleken het MEC wel te kennen van naam, maar niet waar het precies voor staat. Beide standhouders waren maar al te graag bereid om hierover tekst en uitleg te geven. Onze indruk nu is dat dit plan heeft gewerkt: diverse bezoekers in Dieren lijken klaar om bij een toekomstig bezoek aan Amsterdam ook het MEC op te nemen in hun (toeristische) plannen, om het museum te bezoeken, maar ook de bibliotheek, waar bijzondere boeken gekocht kunnen worden voor een zeer redelijke prijs. Mooi meegenomen is het natuurlijk dat je op het MEC nieuwe vrienden kunt maken en de binnenstad van Amsterdam verder kunt verkennen....

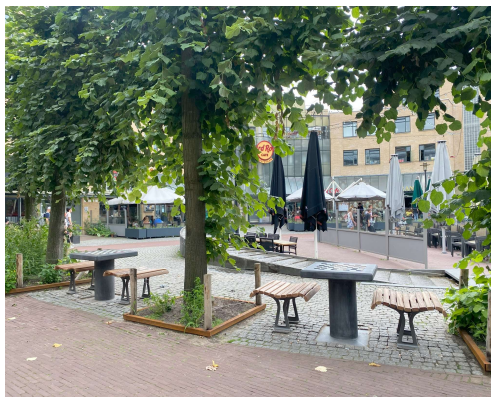
Hierbij blijft het voorlopig niet! Op 29 september gaan wij op dezelfde wijze naar de Zuidas in Amsterdam, de vleugel van het bedrijfsleven, om een bezoek te brengen aan het advocatenkantoor Loyens en Loeff. Deze stap is gemaakt om het bedrijfsleven te interesseren voor schaken in het algemeen, maar zeker ook het MEC in het bijzonder. Wij willen het MEC vanaf nu ook buiten het Max Euweplein zichtbaar maken.

Tentoonstelling 150 jaar KNSB

De tentoonstelling over 150 jaar KNSB trekt veel bekijks. Dankzij de inspanningen van vooral Marjolein Aarten en Peewee van Voorthuijsen hebben we de 150-jarige geschiedenis van onze nationale schaakbond een mooi plekje in ons museum gegeven. We hebben de opening van de tentoonstelling op feestelijke wijze gevierd, waarbij bestuursleden van zowel KNSB en het MEC aanwezig waren, alsmede diverse vrijwilligers van het MEC. Dit was tevens een zeer geschikt moment om de handen ineen te slaan en gemeenschappelijke ideeën over de huidige situatie van het Nederlandse schak te evalueren.

Schaaktafels vervangen grote schaakspel op Max Euweplein

Het is algemeen bekend dat het grote schaakspel op het Max Euweplein is bedreigd met sluiting. Een discussie die al langer dan één jaar speelt. Details zijn online terug te vinden, maar voor alle duidelijkheid moet dit vermeld worden: het grote schaakspel is niet eigendom of verantwoordelijkheid van het MEC, maar van de gemeente Amsterdam. Het MEC was wel een zeer belangrijke gesprekspartner en inmiddels is er een passende oplossing gevonden, waarbij de samenwerking tussen gemeente Amsterdam en het MEC zeer goed en transparant was: het grote schaakspel is verhuisd naar het Museumplein in Amsterdam (gelegen op iets meer dan een steenworp afstand van het MEC, mooie locatie ook), en in ruil staan er nu vijf schaktafels op het Max Euweplein. Dit lijkt een mooie oplossing, want vanuit het MEC kunnen wij dagelijks door onze ramen zien dat veel mensen ook in de nieuwe situatie schaken op het Max Euweplein blijven schaken!

De nieuwe schaaktafels op het Max Euwe plein (foto: Marjolein Aarten)

Ziekenboeg en nieuwe vrijwilliger

Het MEC is helaas getroffen door enkele ziektegevallen. Zowel bij onze vrijwilligers als bij ons bestuur zijn mensen getroffen door fysieke malheur. Uiteraard wensen wij hen veel sterkte toe bij het herstel. Tegelijkertijd verwelkomen wij Theo Weijers als nieuwe vrijwilliger. Theo is bereid om voorlopig op de vrijdagen ons team te versterken. Theo is geen onbekende in het Amsterdamse schaakwereldje: hij is bestuurslid van de SGA en al jarenlang betrokken als wedstrijdleider in diverse organisaties, zoals onder meer Tata Steel Chess, SPA Chess en vele toernooien in Amsterdam. Welkom Theo!

Bijzondere giften

Ook in de afgelopen drie maanden hebben wij weer bijzondere giften en donaties

ontvangen. We krijgen van onze vaste donateurs regelmatig bijdragen en we kunnen niet genoeg vermelden hoe belangrijk dat is: zonder donateurs geen MEC. Dank hiervoor. En in het bijzonder Fred van der Vliet, die onze gedrukte MEC Magazines financieel mogelijk maakt. In de afgelopen periode ontvingen we bovendien een bijdrage van € 2.500 van een wel heel gulle donateur. Tevens zijn we hen erkentelijk die ons boeken schenken voor onze bibliotheek, bijvoorbeeld als iemand komt te overlijden, zoals bijvoorbeeld onze oud-vrijwilliger Henk Leeners (zie het vorige MEC Magazine). Wij danken zijn zoon Raoul voor de schenking van de collectie van onze oud-vrijwilliger Henk. Ook ontvingen we een aantal waardevolle boeken en tijdschriften van de schaakclub 'De Biltse Combinatie'.

Toekomst MEC

De toekomst van het MEC zal ongetwijfeld ongewis blijven. Echter, door de inzet van onze vrijwilligers, het bestuur en alle positieve feedback vanuit de schaakwereld in het algemeen, is er goede hoop dat het MEC de komende decennia zal blijven bestaan. Dat is fijn, want het MEC voorziet duidelijk in een behoefte voor alle schaakliefhebbers in de gehele wereld. Op dit moment zijn wij niet alleen een museum, maar ook een prettige ontmoetingsplek voor mensen die het schaken een warm hart toedragen. Blijf dus vooral langskomen!

Vrijwilliger in de spotlights

Jeroen van den Berg ondervraagt Paul-Peter Theulings

Geboortedatum?

14 juli 1963

Personalia/huwelijkse staat/kinderen?

Alleenstaand, zonder kinderen.

*Paul-Peter Theulings
(foto: Marjolein Aarten)*

Hoe ben je met schaken in aanraking gekomen?

Mijn zus Karin leerde mij schaken toen ik 7 was.

Favoriete schaker?

Kasparov.

Beste schaker aller tijden?

Carlsen.

Verdere hobby's naast schaken?

Muziek luisteren, voetbal kijken.

Waarom wilde je graag vrijwilligerswerk voor het MEC doen?

Ik vind het prachtig dat mijn grote passie schaken de basis is voor mijn vrijwilligerswerk.

Wat maakt het MEC zo bijzonder voor jou?

Naast het eerbetoon aan Max Euwe en schaken in het algemeen, heb ik ook fijn contact met de medewerkers. We kletsen er ook regelmatig over voetbal en het fantasie eredivisie voetbalspel. Magnus Carlsen speelt het met Fantasy Premier League en werd een keer elfde, met meer dan zeven miljoen deelnemers in het spel. Schakers vinden puzzelen leuk.

Welke werkzaamheden doe jij voor het MEC?

Ik houd het adressenbestand van de donateurs bij, doe rondleidingen, en geef tips aan schakers welke boeken en apps goed zijn.

Waar in kan het MEC volgens jou verder groeien?

Met online activiteiten. Een consultatie-partij MEC tegen bijvoorbeeld schaakcafé Laurierboom lijkt me wel iets.

Hoe verslavend is schaken?

Aardig verslavend, ikzelf heb bijvoorbeeld

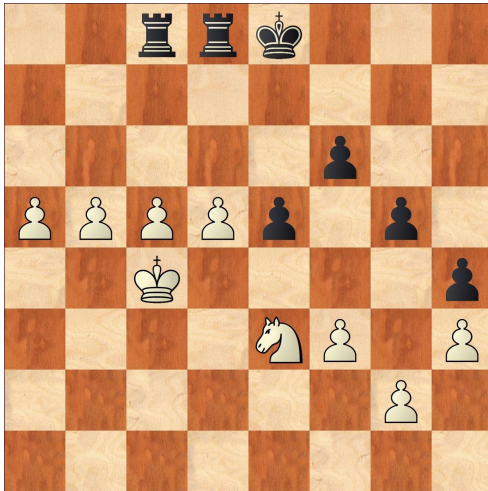
9000 online snelschaakpotjes gespeeld in vier jaar tijd.

Favoriete eten en favoriete drankje?

Stokbrood met camembert en tomaat vind ik erg lekker. Mijn favoriete drankje is een mix van melk en drinkyoghurt.

Wat is de mooiste partij die je ooit zag?

Artyom Timofeev - Denis Khismatullin 2009.

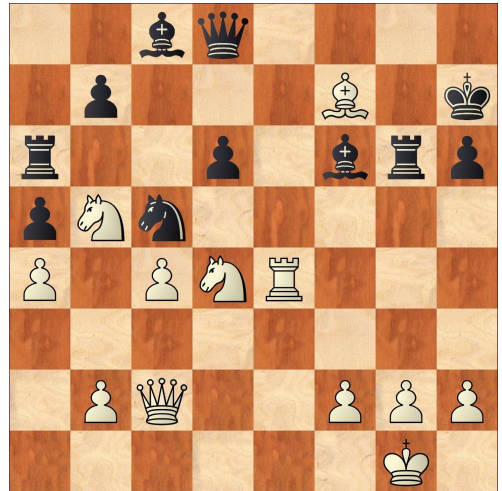

Stelling na 50. bxa5

<https://www.chessgames.com/perl/chessgame?gid=1566310>

Wat is jouw eigen mooiste partij ooit?

Mijn partij tegen Tijmen Kampman in Dieren 2007.

Stelling na 24. Txe4

<https://www.365chess.com/game.php?gid=3559209>

Favoriete boek?

The Test of Time, van Kasparov.

Favoriete film?

Schindler's List.

Favoriete vakantiebestemming?

Amsterdam Science Park Schaaktoernooi in juli.

Wens voor de toekomst?

Een nieuwe muntunie zonder de landen die de munt verzwakken.

Tot slot, welke vraag is je hier niet gesteld en wat zou je daarop antwoorden?

Mijn favoriete muziek. Ik luister graag naar vocale jazz, in het bijzonder Ella Fitzgerald en Sarah Vaughan.

MEC-kalender

Het Max Euwe Centrum is geopend elke dinsdag tot en met zaterdag van 12.00-16.00 uur. De toegang is gratis

Op de hoogte blijven van alle activiteiten in het MEC?

Hoewel de naam Nieuwsbrief nu verleden tijd is, verdwijnt het oorspronkelijke idee van de nieuwsbrief niet helemaal. Op deze pagina vindt u een QR-code die u kunt scannen met uw telefoon. Er opent dan een website waar u zich kunt aanmelden voor onze mailinglijst. Eenmaal aangemeld krijgt u met enige regelmaat het laatste nieuws over onze activiteiten. Lezingen, trainingen, boekpresentaties, pleinfestivals, simultaans, als eerste in uw inbox!

Aanmelden kan ook via onze website: www.maxeuwe.nl.

Rekeningnummer NL91 INGB 0005 4016 70
t.n.v. Stichting Max Euwe Centrum te Amsterdam